

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Pilar Carrasquer Oto

Correu electrònic: Pilar.Carrasquer@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi han prerequisits.

Objectius

L'assignatura pertany a l'itinerari de "Treball i Organitzacions" del grau de Sociologia i forma part del minor en estudis de Gènere de la UAB. El seu enfocament parteix de la perspectiva de gènere en els estudis sobre el treball. En concret, la matèria s'orienta a l'estudi d'aquelles parcel·les que el concepte de treball, construït sota la industrialització, oblida o no considera prou rellevant.

L'objectiu bàsic de la matèria és posar de manifest:

- en primer lloc, tots aquells subjectes, aquelles activitats, escenaris i imaginaris socials que tenen a veure amb aquest tipus de treball.

- en segon lloc, tots els aspectes que expliquen la incidència del treball en la vida quotidiana, en les societats del benestar.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.

- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
3. Comparar la lectura del treball, de l'ocupació i de les relacions laborals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
4. Comparar les accepcions per a diferents enfocaments teòrics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
5. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
6. Definir els conceptes sociològics que interpreten el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
7. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Discriminar les explicacions de les desigualtats laborals entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
11. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar el treball.
12. Distingir els conceptes sociològics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals que adopten els actors implicats en aquestes polítiques i conflictes.
13. Distingir les relacions d'ocupació, treball i negociació col·lectiva subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.
14. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa al treball.
15. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
16. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
17. Identificar els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes laborals.
18. Identificar les interpretacions socials del treball d'acord amb aquests enfocaments.
19. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar el treball amb els debats teòrics i metodològics generals.
20. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa al treball, amb el context històric en el qual han sorgit.
21. Relacionar les explicacions de les desigualtats laborals amb els debats teòrics i metodològics generals.
22. Relacionar-los amb els debats sobre el capitalisme, el poder i la desigualtat.
23. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

1. Primers aclariments conceptuals.- El concepte de treball.- El treball com a centre del projecte de vida.- El treball i la vida quotidiana.- Les presències i les absències en el treball i la vida quotidiana.
2. Orígens històrics del treball domèstic. L'activitat laboral femenina en el capitalisme.- Els imaginari socials entorn del treball de les dones.

3. Orígens epistemològics del treball domèstic. El debat sobre el treball domèstic.- La divisió sexual del treball - La reproducció de la força de treball. Els factors reproductors.

4. La reconceptualització del treball.- El treball domèstic i familiar.- La perspectiva teòrica de la producció/reproducció.- El treball de la producció i el treball de la reproducció.- La doble presència.- L'ambigüitat femenina en relació al treball.

5. L'anàlisi empírica del treball. - Les desigualtats de gènere en el mercat de treball.- La segregació ocupacional femenina.- Les discriminacions laborals femenines. - Les desigualtats de gènere i la càrrega total de treball.

6. Dimensions i possibilitats de mesura del treball domèstic i familiar.- La quantificació econòmica.- La mesura a través de l'ús del temps. - L'escenari de la vida quotidiana.

7. Treball, temps i vida quotidiana. -Els usos del temps. -L'estructura sexuada de la vida quotidiana. -Les materialitats i les representacions simbòliques masculines i femenines. - El temps de la vida i el canvi dels temps.

8.- La intervenció pública. -Polítiques de conciliació de la vida laboral i familiar. - Polítiques de temps. -El futur de les necessitats socials i l'emergència de la cura.

Metodologia

Les activitats formatives són de tres tipus:

- les activitats de tipus autònom suposaran realitzar la lectura i comprensió de textos de manera individual (segons les lectures obligatòries i la bibliografia del programa) i la posada en comú en petits grups de 3 persones. Aquestes activitats inclouen també l'elaboració de dos escrits individuals i un treball de recerca en grup que conformen una part molt important de l'avaluació continuada (consultar l'apartat d'avaluació d'aquesta Guia Docent).
- les activitats dirigides consistiran en la presència activa a les sessions teòriques i a les activitats de comprensió de conceptes que es desenvoluparan a l'aula.
- les activitats supervisades comprendran tant les presentacions en grup a les sessions pràctiques com el debat que es farà a l'aula a les dites sessions pràctiques.
- caldrà consultar el calendari de sessions pràctiques, la llista de lectures obligatòries i el calendari de lliuraments al Campus Virtual.
- caldrà treballar en grups de 3 persones per tal de preparar i presentar, a les sessions de pràctiques els temes que quedaran assignats els primers dies de classe (consultar el llistat de lectures obligatòries) i participar de manera activa en els debats que tindran lloc, posteriorment, a l'aula en les dites sessions pràctiques. També caldrà preparar i redactar en grup el treball de recerca del qual s'haurà de consultar la pertinença del tema triat, tal com s'indica en l'apartat d'avaluació d'aquesta Guia Docent.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i activitats de comprensió de conceptes en aula	24	0,96	3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Tipus: Supervisades			
Debats a l'aula	18	0,72	1, 8, 9

Presentacions i sessions pràctiques a l'aula	18	0,72	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 20, 22, 23
Tipus: Autònomes			
Espectura i preparació de dos assajos individuals i d'un treball de recerca en grup	28	1,12	
Lectura de textos	55	2,2	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Avaluació

Criteris d'avaluació

L'assignatura serà avaluada de manera continuada i no tindrà examen final^[1].

L'avaluació inclou 4 activitats de les quals 3 són centrals i es detallen a continuació mentre la quarta és de caràcter complementari i té a veure amb l'assistència a les pràctiques programades a l'aula .

Les tres activitats centrals són:

- **Un treball de grup** (3 persones):
  - Una recerca exploratòria que inclogui una validació empírica orientada a la visualització d'alguns dels punts tractats a la matèria.
  - Cal lliurar una proposta de recerca (2-3 pàgines) a finals d'octubre.
  - La data de l'entrega coincideix amb el dia previst per a la Facultat per a la prova final.
  - El treball s'haurà de presentar a classe (**consultar calendari de lliuraments a Campus Virtual**).
  - Aquest treball de grup suposa el **20%** de la nota final.

- **Dos escrits individuals** (1500 paraules, cadascun) on es reflexioni de manera crítica i personal sobre les lectures corresponents a cadascun dels dos blocs en què s'han dividit les lectures obligatòries (**consultar llista de lectures obligatòries a Campus Virtual**). Aquests dos blocs de lectures corresponen als 8 apartats detallats en el contingut del programa. Cada apartat s'haurà debatut a classe en les sessions pràctiques establertes (**consultar calendari de pràctiques a Campus Virtual**).
  - Les dates d'entrega del primer i segon escrit s'han de **consultaren el calendari de lliuraments a Campus Virtual**^[2]
  - Aquests escrits individuals suposen el **40%** de la nota final (**20%** cadascun).

- **Assistència i realització de les pràctiques**
  - Es preveuen 4 seminaris pràctics (2 per a cadascun dels dos grans blocs temàtics del programa) (**consultar calendari de pràctiques a Campus Virtual**).
  - Aquests 4 seminaris corresponen a les pràctiques en grup. Cada grup (3 persones) serà responsable d'una de les lectures obligatòries concretes. Aquesta responsabilitat suposarà:
    - l'assistència el dia fixat per treballar a classe aquestes lectures.
    - presentar un pòster on es presentin els principals eixos teòrics i empírics relacionats amb el tema, així com bibliografia complementària, documents de ficció, etc. que ajudin a la comprensió del tema.
    - moderar el debat posterior a partir d'una pregunta proposada a la resta de la classe.
    - l'assistència i la realització d'aquestes pràctiques suposarà el **30%** de la nota final. (**20%** presentació + **10%** assistència a totes les pràctiques)
  - Hi haurà a més una pràctica en sessió extraordinària on cada persona haurà d'omplir i analitzar un diari d'activitats/temps que es comentarà, primer en grup, i després en el debat que hi haurà a classe aquell mateix dia. (**10%** de la nota final).

---

[1] Si alguna persona no pot seguir aquesta avaluació continuada ho haurà de comunicar a la professora abans de finals de setembre.

[2] Es donarà la possibilitat a l'alumnat de corregir i tornar a entregar els dos escrits individuals el dia previst per a la Facultat per a la prova final, dia fixat també per a l'entrega del treball de grup. No es preveuen activitats de compensació per a la resta d'activitats avaluables.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència durant el curs a les pràctiques programades a l'aula	20%	0	0	3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Dos escrits individuals	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23
preparació i presentació oral del tema triat segons calendari de pràctiques	20%	3	0,12	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 21, 22, 23
treball de grup	20%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23

Bibliografia

AMOREVOLE, R.; COLOMBO, Grazia; GRISENDI, Adele (1998), *Le banque del tempo*, Milano, Franco Angeli.

BALBO, Laura (1979), "La doppia presenza" a *Inchiesta*, nº32. Traducció castellana a Borderías; Carrasco; Alemany (1994)

BALBO, Laura (comp.) (1987), *Time to care*, Milano, Franco Angeli.

BALBO, Laura; MAY, Maria Pia ; Giuseppe A. MICHELI (1990) *Vincoli e strategie nella vita quotidiana*, Milano, Franco Angeli.

BENERIA, Lourdes (1981), "Reproducción, producción y división sexual del trabajo" a *Mientrastanto*, nº6.

BIANCHI, Marina, (1994), "Más allá del "doble trabajo" a *Borderías; Carrasco; Alemany (1994)*.

BIMBI, Franca (1995), "Metafore di genere tra lavoro non pagato e lavoro pagato. Il tempo nei rapporti sociali di sesso" a *Polis*, nº 3.

BIMBI, Franca (1999), "Measurement, Quality and Social Changes in Reproduction Time: the Twofold Presence of Woman and Gift Economy" a *Hufton, OLwen; Kravaritou, Yota (eds). Gender and the use of time.* La Haya: Kluwer Law Int.

BIMBI, Franca; CAPECCHI, Vittorio (eds) (1986), *Strutture e Strategie della vita quotidiana*. Milano, Franco Angeli.

BORDERÍAS, Cristina; CARRASCO, Cristina; ALEMANY, Carme. (1994), *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, Madrid-Barcelona, Icaria-FUHEM.

CARRASCO, Crsitina (1991a), *El trabajo doméstico y la reproducción social*, Madrid, Instituto de la Mujer.

CARRASCO, Cristina (dir.) (1991b), *Tiempos, trabajos y género*, Barcelona, Publicacions Universitat Barcelona.

CARRASCO, Cristina; BORDERÍAS, Cristina; TORNS, Teresa (eds) (2011). *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas*, Madrid, La Catarata.

COLECTIVO IOE (1996), *Tiempo social contra reloj. Las mujeres y la transformación en los usos del tiempo*, Madrid, Instituto de la Mujer.

CHABAUD-RYCHTER, Danièle; FOUGEYROLLAS-SCHWEBEL, Dominique; SONTONNAX, Françoise (1985) *Espace et temps du travail domestique*, París, Librairie des méridiens.

CROMPTON, Rosemary; HARRIS, Fiona ((1996), *El trabajo de las mujeres, actitudes de género y familia en el Reino Unido, Noruega y la República Checa a Solsona, Montserrat (ed.)*, *Desigualdades de género en los nuevos y viejos hogares*, Madrid, Instituto de la Mujer.

DURAN, Mª Ángeles (1987), *La jornada interminable*, Barcelona, Icaria.

DURAN, Mª Ángeles (dir) (1988), *De puertas adentro*, Madrid, Instituto de la Mujer.

DURAN, Mª Ángeles (1991), "La conceptualización del trabajo en la sociedad contemporánea" a *Revista de Economía y Sociología del Trabajo*, nº 13-14.

DURAN, Mª Ángeles (2012), *La contribución del trabajo no remunerado al la economía global*, Madrid, Fundación BBVA.

FRAISSE, Geneviève (2000), "Servidumbre, empleos de servicio y democracia" a Maruani, Margaret; Rogerat, Chanta; Torns, Teresa (eds) (2000).

GARDINER, Jane; HARRISSON, John; SECCOMBE, Wally (1975), *El ama de casa bajo el capitalismo*, Barcelona, Anagrama.

HELLER, Agnes (1977), *Sociología de la vida cotidiana*, Barcelona, Península.

HOCHSCHILD, Arlie ; MACHUNG, Anne (1989), *The second shift: working parents and the revolution at home*, New York, Viking Penguin.

IZQUIERDO, Mª Jesús (1988), *La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo*, Madrid, Instituto de la Mujer.

IZQUIERDO, Mª Jesús (1993), *La interdependència de les activitats do-mès-tiques i el treball remunerat*, Barcelona, Pu-bli-ca-cions Parlament de Catalunya.

JUNTER-LOISEAU, Annie; TOBLER, Christa (1999), "Reconciliation of domestic and care work with paid work." a Hufton, OLwen; Kravaritou, Yota (eds). *Gender and the use of time*. La Haya: Kluwer Law Int.

MACINNES, John (2005), "Diez mitos sobre la conciliación de la vida laboral y familiar". *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 23.

MARUANI, Margaret; ROGERAT, Chantal; TORNS, Teresa (dirs.) (2000), *Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo*. Barcelona, Icaria.

MILKMAN, Ruth; REESE, Ellen; ROTH, Benita (1998), "The macrosociology of paid domestic labor" a *Work and Occupations*, vol.25, nº 4.

MORENO, Sara (2007), *Temps, treball i benestar: una aproximació des de la vida quotidiana*. (Tesi Doctoral)-Dpt. Sociologia-UAB.

MORENO, Sara (2008), "Els usos socials del temps a Catalunya" a *VVAA, Condicions de vida i desigualtats a Catalunya 2001-2005 (vol.I)*, Barcelona, Editorial Mediterrània.

- OAKLEY, Ann (1974), *The sociology of housework*, London, Martin Robertson.
- PLA, Isabel (coord) (2008), *Luces y sombras del recurso al empleo del hogar*, València, Universitat de València-Institut Universitari d'Estudis de la Dona.
- RAMOS, Ramón (1990), *Cronos dividido*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- RECIO, Carolina; MÉNDEZ, Elvira; ALTÉS, Josefina (2009), *Los bancos de tiempo: Experiencias de intercambio no monetarias*, Barcelona, Graó.
- PRIETO, Carlos (dir.) (2007), *Trabajo, género y tiempo social*, Madrid, Hacer-Universidad Complutense.
- SARACENO, Chiara (1986), "Uomini e donne nella vita quotidiana. Ovvero, per una analisi delle strutture di sesso della vita quotidiana" a Bimbi, Franca; Capecchi, Vittorio (1986).
- TOBÍO, Constanza (2005), *Madres que trabajan. Dilemas y estrategias*, Madrid, Cátedra.
- TORNS, Teresa; CARRASQUER, Pilar (1987), *Entorn dels conceptes de dona i treball*, a *Varis Autors/es, Visió de Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona.
- TORNS, Teresa (2001a), *El tiempo de trabajo de las mujeres: entre la invisibilidad y la necesidad en Carrasco*, Cristina (dir.) (1991b).
- TORNS, Teresa (2001b), *¿Para qué un banco de tiempo?* a *Mientrastanto*, nº 85.
- TORNS, Teresa (2003), "La perspectiva de la vida quotidiana en les polítiques públiques" a *Barcelona Societat*, nº 12.
- TORNS, Teresa (2005), "De la imposible conciliación a los permanentes malosarreglos" a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 23.
- TORNS, Teresa (2008), "El trabajo y el cuidado: cuestiones teórico-metodológicas desde la perspectiva de género" a *EMPIRIA*, nº 15.
- TORNS, Teresa (2011). "Conciliación de la vida laboral y familiar o corresponsabilidad: ¿el mismo discurso?" en *RIDEG. Revista Interdisciplinar de Estudios de Género*, nº 1.
- TORNS, Teresa; MIGUÉLEZ, Fausto (2000), *Temps i ciutat*, Barcelona, Consell Econòmic i Social de Barcelona.
- TORNS, Teresa; BORRAS, Vicent; MORENO, Sara; RECIO, Carolina (2006), *Les polítiques de temps: un debat obert*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona - *Nous Usos Socials del Temps (NUST)*.
- TORNS, Teresa; CARRASQUER, Pilar; PARELLA, Sònia; RECIO, Carolina (2007), *Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses*, Barcelona, Institut Català de les Dones.
- TORNS, Teresa; MORENO, Sara; BORRÀS, Vicent; RECIO, Carolina (2008), *Ciudadanía i benestar quotidià: una relació imprescindible per a la societat del s.XXI* en Teresa Montagut (coord.) *Societat Catalana 2008*, Barcelona, Associació Catalana Sociologia.
- VARIS/ES AUTORS/ES (1976), "Trabajo doméstico y lucha feminista" a *Zona Abierta*, nº8.
- VARIS/ES AUTORS/ES (1998), *Treball i vida quotidiana* a *PAPERS*, nº 55.